

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadónálban átvéve:
 Egyszerre — 16 kor.
 Negyedévre — 4 c
 Helyben kifizetésre:
 Egyszerre — 20 kor.
 Negyedévre — 5 c
 Vidékre postán szállítva:
 Egyszerre — 24 kor.
 Negyedévre — 6 c

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
 nagy utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3

A szerkesztőség kizárólag visszamárkát
 vagy megfizetést nem vállalkozik.

Hirdetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes számok ára 3 fillér.

NAGYVÁRAD július 23.

Szent Péter temploma.

A hol eddig áldást osztott két kezével, Szent Péter templomában van kiterítve az apostolfejedelem 263-ik utóda.

Piros köntös födi testét, csupán kezében vannak fehér keztyűk. Életében fehér öltönyt, a béke színét viselte; most a halálban a diadalmos vörös ruhát adták reá, mintegy jelezvén, hogy XIII. Leo pápa győzelmesen vonul át a halál kapuján.

Valóban, ennek a nagy pápának holttestét lehetetlen volt méltóbb helyen kiteríteni, mint Szent Péter templomában.

Az épület maga világra szóló remekmű, Róma egyik legfőbb nevezetessége, az örök város örök temploma. Hatalmas arányával, művészi pompájával megragadja az ember lelkét s ellenállhatatlanul ráparancsolja az öröklét, a halhatatlanság gondolatát.

XIII. Leo pápa is egész életét a halhatatlanság munkálására szentelte.

Kérlelhetlenül ragaszkodott ugyan a pápaság hagyományos ősi jogához Rómára és vidékére, de ebben az egy irányban beírta a jognak hajszálig gondos megőrzésével. A világi hatalom kérdését oldja meg az, a kinek a világi viszonyok erre jobban fognak kedvezni. O szemével fölfele tekintett.

Nem vágyódott kiebb Szent Péter templomának küszöbénél, a hol már az olasz királyság hatalmi köre kezdődik. Körülnézett Szent Péter egyházában s elég tennivalót talált itt is huszonöt évi uralkodása számára.

Ide, ebbe a hatalmas templomba akarta egybegyűjteni a nemzetek sziveit, hogy úgy mutasson be méltó áldozatot Istennek.

Mert hiszen keveseknek adatik meg, hogy Szent Péter templomát színről-színre lássák. De azért oda kell szállania a hívő léleknek, hogy fenntartsa egységét a kereszténység fejével s legyen élettéljes tagja az Egyház egyetemének.

XIII. Leo pápa egyik legnagyobb érdeme, hogy a lelkek egységét szorosabbra fűzte. Most, mikor teste utoljára pihen az apostolfejedelem templomában, megnyugvással szállhat onnan örök nyugalomra. Szent Péter temploma ma valóban a katolikus szívek gyűjtőhelye, hol találkoznak mindnyájan, kik egyik vagyunk érzésben és gondolkodásban.

Ez legnagyobbbrészt XIII. Leo személyes érdeme.

Mikor fejére tették a hármast koro-

nát: annak a koronának mindenik drágakövére egy egy súlyos gond nehezült. A IX. Pius pápasága alatt felmerült politikai izgalmak, a pápa világi hatalmának erőszakos megszüntetése, a kor racionalisztikus iránya s ezzel szemben a keresztény igazságok kérlelhetlen, megalkuvást nem ismerő hangoztatása, a Syllabus, a csalatkozhatatlanság dogmájának formulázása: megannyi villamos feszültséggel telt sarok volt, a melyek közt már-már kipattanóban volt a gyújtó szikra. Harcias volt a hangulat s e harcznak békés befejezése nem volt remélhető, ha csak nem csoda által.

A csodát tette meg XIII. Leo.

Senki sem hitte volna, hogy ez a gyöngé, roskatag aggastyán kösse meg a békét a háborgó hullámokkal, fenyegető viharokkal. S megtette. A mit IX. Pius alatt befelé ható tekintéllyel kimondtak, annak kifelé XIII. Leo szerzett tekintélyt. Ha ma a katholicizmusnak nagyobb a súlya, mint volt valaha, az XIII. Leonak köszönhető.

Es e tekintélyt kifelé azzal érte el, hogy erőssé, egységessé tette az egyházat befelé. Elvették a világ hatalmasai mindenét, csak szívet, eszét és jellemét hagyták meg. Ezekkel indult hódító utra. Megmutatta az emberiségnek, hogy a szív, az ész, a jellem, csak Szent Péter templomában találja meg azt a harmóniát, mely az életet életté teszi s meghajolt előtte a férfi jelleme, a tudás esze, a nő szíve.

Itt áll ma az erős keresztény gárda. Szerető nők, erős férfiak, bölcs tudósok, a kiknek egész gondolkodását az örök Igazság vezérli, a kik a katholicizmus, az igazság és szeretet zászlaja alatt küzdenek.

Ma azonban nincs küzdelem. Az ősz, fehér vezér megtért pályája végcéljához, Szent Péter templomába. Körülveszi egy világ kereszténysége, kiket az ő keze vezetett a katolikus hitbe, vagy tett abban béna, élettelen tagból erős, az igazság vérével áthatott taggá. És bemutatja a Szent Péter templomába hódolatra egybegyűlt résztvevő szíveket, mondván: Ez jó mulatság, férfimunka volt!

Közben a templomban a svájci gárdista komor egyhangúsággal hajlik alabárdjára. De künn a női szívek, a férfijellem és a keresztény tudomány aggódva tekintenek körül. Vajjon hol a férfi, a ki továbbra is ilyen eredménnyel fogja folytatni a megkezdett munkát?

Dr. K. A.

A pápa halála.

A hétfői requiem.

Mint említettük, a Vinkler püspök által kiadott körlevél rendelkezése szerint hétfőn nagy requiem lesz a katolikus egyház néhai fejedelemének lelkiüdvéért a székesegyházban. A rezidenciában már megtettek minden intézkedést a gyászmisére vonatkozólag. A templom hajójában nagy katedrális lesz felállítva díszítve a pápai hatalom jevényeivel s délszaki nővényekkel. A requiemet Vinkler József v. püspök fogja mondani a káptalan és a lelkeskedő papság segédletével.

A gyászszentmisén testületileg fog megjelenni a nagyváradai Katolikus Kör is, melynek egyházi elnöke Palotay László praelátus e célból Budapestről hazaérkezett. A kör tagjait a requiemben való megjelenésre a következő felhívásban kéri fel az egyleti elnökség:

A nagyváradai kath. kör tagjait tisztelettel fölkérem, hogy Istenben boldogult Szent-séges Atyánk XIII. Leo pápa lelkiüdvéért f. hó 27-én d. e. 9 órakor a székesegyházban tartandó requiem alkalmával, testületileg megjelenni szivesek legyenek.

A gyülekezés katolikus körünk helyiségeiben lesz, honnan fél 9 órakor indulunk a székesegyházba.

Nagyváradon, 1903. július 23.

Palotay László,

pápai praelátus, a kath. kör egyházi elnöke.

A pápa a ravatalon.

Róma, július 22. Esti 8 órakor szállították át XIII. Leo holttestét a Szent Péter-templomba. Az összes termeket, folyosókat, lépcsőket, melyeken a menet végigvonult, gyertyák világították meg. A fejedelmi és királyi terembe néhány száz embert bocsátottak be. Ezen termekben a pápai csendőrök és testőrök tisztelegtek.

A palotatestőrség azon az uton, melyen a menet végigvonul, sorfalat áll. Már messziről ének hirdette a menet közeledését, mely 8 óra 20 perczkor érkezett a fejedelmi terembe.

A menetet a svájci őrség nyitotta meg és kísérte két oldalról. Majd a testőrség következett vörös egyenruhában, égő gyertyákkal. Ezután a székhordók következtek a pápa holttestét vivő ravattal, körülvéve a nemes testőrségtől és a pápai csapatok tiszteitől. Oldalt papok mentek égő gyertyákkal.

Majd közvetlenül a Pecci család tagjai mentek, kiket a pápai háznagy, a kamarásmester, a titkos kamarások, a szentszék járulnokai, a pápaválasztó gyűlés főnöke és a diplomáciai kar diszruhában követett. Egy kis pápai csendőr- és svájci testőrcsapat zárta be a menetet. Végül a pápa szolgaszemélyzete és a pápai paloták személyzete következett.

A gyászmenetben résztvevő valamennyi személy, különösen pedig azok a bibornokok és udvari méltóságok, kik az elhunytak különös bizalmát bírták, nagyon meg voltak hatva. Sokan zokogtak. Mintán a lassan haladó menet átvonult a fejedelmi és a királyi termen, levonult a lépcsőzeten, mely a vatikáni főegyház szentség-kápolnájába vezet.

A Szent Péter-téren a szertartás közben nagy néptömeg gyűlt össze. Ma este helyezték el a XIII. Leo pápa szivét magában foglaló hamvedret Szent Vincze templomában. Az edényt a főoltártól jobbra állították fel.

Háromnegyed kilenc órákor érkezett a menet a főegyház előcsarnokába és a középső kapun vonult be az egyházba. A kapunál mondta msgr Perledi az első engesztelő imádságot. A pápa holttestét a vatikán és székesegyház összes papsága fogadta. A székesegyház villányosan volt kivilágítva.

A menet az oltárig vonult, mely előtt a holttestet ravatalra emelték. A Gyula pápáról elnevezett énekkar imádságai között a Pecci család tagjai az oltár egyik oldalára, a bibornokok a másik oldalára állottak. Mögöttük a főpapság és a magas pápai méltóságok foglaltak helyet.

Ezután msgr Cepetell újabb imát mondott, mire a bibornokok visszavonultak. A főpapság innét az Oltáriszentség kápolnájába vonult, ahova a holttestet is átszállították.

A pápa holttestét vivő menetet a nemes és svájci testőrség vette körül és a pápai méltóságok viselői követték és diszágra helyezték. A főegyház harangjai a szertartás végeig zúgtak.

Róma, július 23. Már kora reggel óta óriási néptömeg hullámzik a Szent Péter-tér felé és várja a székesegyház vasrácsainak felnyitását. A rendőri hatóság külön intézkedéseket tett a rend fenntartására és a székesegyházba való bemenetelre nézve, hogy megakadályozza a népnek életveszélyes tolongását a rácszat felé. A téren és a székesegyház lépcsőzete körül levő katonai sorfal kellő módon eloszlatja a tömeget és megfelelő távolságra tartja a templomkapuktól. Az idő pompás, nagy a hőség.

Róma, jul. 23. Reggeli 1/6 órákor meg-

kondulnak a harangok. 6 órákor nyitják meg a székesegyház kapuit. Kellő intézkedések történvén, a közönség bebocsátása jól ment. A székesegyház belsejében számos polgári rendőr és csendőr ügyel a rend fenntartására. A látogatókat a jobboldali hajóba bocsátják, kik aztán elvonulnak az Oltáriszentség kápolnájához. A pápa holtteste van kiterítve és innen megállás nélkül jutnak a jobboldali hajóba a Gergely-kápolnához, honnan áthaladván a főhajón a jobb oldalkapun hagyják el a templomot. A közönség számát, mely reggel 6-tól 8 óráig átvonult az egyházon, 15.000-re becsülik.

A halál

XIII. Leo pápa költeménye.

Nagy örömmel foglalkozott csöndes üres óráiban XIII. Leo a költészettel. Egyforma virtuozitással verselt latin s olasz nyelven, versei egy részében a valódi költészet mély melankóliája dereng. Tegnap már közöltük egy szép költeményét, az utolsót. Ma mutatoul ideiktatunk egy másik szép verset, amely tele van halálsejtellemmel. A pápa eredetileg latinul írta meg ezt a költeményt, amely így szól:

Extremum radiat, pallenti involvitur umbra.
Iam iam sol moriens; nox subit atra, Leo,
Altra tibi, arescunt venae, nec vividus humo:
Perfuit; exhausto corpore vita perit.
Mors telum fatale iacit: velamine amicta
Funereo, gelidus contigit osse lapis.
Ast anima anfangiens excussis libera vinculis,
Continuo aethereas ardet anaela plages;
Nuc celerat cursum: longarum haec meta viarum
Exoleat oh clemens anxia vota Deus!
Oh cealum attingam! supremo munere detur
Divino aeternum lumine et ore frui.
Teque, o Virgo, frui; matrem te parvulus infans
Dilexi, flagrans in sene crevit amor.
Excipe me caelo! caeli de civibus unus,
Auspice te, dicam, praemia tanta tuli.

Ugyanezt gyönyörű kétsoros olasz strófabába is szedte.

Magyar fordítása így hangzik:

Utolsó sugarának fényében árnyba hanyatlik a nap; Leo, a te éjjeled következik. Megdermed az erekben a vér és kiszáll az erőtlen testből az élet. A halál elröpíti végzetes lövegét és a beburkolt test kököporsóba kerül.

A lélek azonban szabadon száll föl és szent vágy siettetti röptét. Irgalmas Isten, vezesd jó célhoz földi utamat és tevékenységemet. Hadd érjek mennybe. Hadd örvendjek neked, oh Szűz, már apró gyermekkoromban is anyámnak neveztelek. Fogadj be, menny, hadd legyek mennyei lakóvá, és legyek boldog anyai öröm közepette.

Érdekesebben írta meg XIII. Leo saját földi pályafutását, törekvéseit és elveit a következő latin hexameterekben:

Justitiam colui: certamina longa, labores,
Ludibria, insidias, aspera, quaeque tuli.
At fidei vindex non flectar: pro grege Christi
Dulce pati, ipseque in carcere dulce mori.

Magyarul:

Egy az igazság, érte vivok: bár hosszú tusákat,
Bajt, gunyt, álnok cselet türve iszom örömet.
Ámde, a hit védője, megállok: Krisztusi nyájért
Edes a seb s diszes a börtöni ravatal is.

A vámtarifa megváltoztatása.

Bécsből írják, hogy az osztrák képviselőház vámbizottsága legutóbbi tanácskozásai alkalmából elhatározta, hogy 17 tétel dolgában függőben hagyja a döntést mindaddig, míg az osztrák kormány a szükséges módosítások eszközzése céljából nem lép összeköttetésbe a magyar kormányval. E végből báró Call osztrák kereskedelmi ügyi miniszter Stibral és Rösler kereskedelemügyi, valamint Zeisler földművelésügyi osztályfőnökök kíséretében ma Budapestre utaztak. Ebből az alkalomból tárgyalni fogják a cukorkérdést is, abban az irányban, amelyet már jeleztünk.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, július 23.

Elnök: Tallián Béla.

A jegyzőkönyv felolvasása után

Kubik Béla: A házszabályokhoz kér szót. A jegyzőkönyvet oly halkán olvasták fel, hogy abból egy szót sem hallott. Kéri annak újabb felolvasatását. (Zaj a jobboldalon.)

Elnök: Hivatkozik a régi szokásra, mindig így történt ez.

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA

Epizód az utolsó konklavéból.

Írta: Maszlaghy Ferencz.

IX. Pius halála után az összes katolikus világ figyelme a pápaválasztás lefolyása felé irányult. A világtörténelem nem mutat föl még hasonló helyzetet, amelyben a Gondviselés annyira megáldott nemzete, a nagy római birodalom tradíciójának örököse, az olasz, függetlenebbül, akaratának korlátlan szabadságával választhatott volna világfejedelmet, mint ekkor. De e történelmi jogot eljátszotta. Nem élt azzal, mert nem merészt. Az olasz udvar elrejtőzött; a kormány nyomorúsága érzetében téllenségre kárhóztatva, hagyta fejlődni a dolgokat, amint azok következtek. Egyetlen nagyhatalom sem vállalkozott arra, hogy befolyásolja az új pápa választását, de a legtöbb, sőt protestáns nagyhatalmak is szives készséggel nyújtottak biztos menhelyet a pápaválasztás színterétől. Róma utcáin hemzsegett a nép; a város egyszerre pápai lón és ezrével tódultak falai közé az idegenek. Minden kirakatban száz és száz-féle alakban lehetett látni IX. Pius arcképét, Róma nagy jötevőjét, a felejtetlen uralkodót. Az akkori közérzetet legfeltűnőbben jellemzi, hogy IX. Pius alakja mindenféle változatban látható vala Victor-Manóval együtt, karöltve, egymást át-

karolva, az Isten színe előtt megjelenve, mennyi hangosan szóló jele a vatikánal való óhajtott kibékülésnek. Nem volt lap, amely IX. Piusról kegyelettel ne emlékezett volna. A nyilvános helyeken merénylet volt a pápa nevét tiszteletlenül említeni. A pápaellenes sűpredék elbujt. A nemzetnek áltatásokkal rendszeresen és erőszakosan elfojtott, de most önkénytelenül előtűró jobb érületében még a hitelenek is osztoztak. IX. Pius számos családnak jötevője vala, amely családok később tőle hálátlanul elpártoltak; most seregesen tódultak ravatalához. Az aggodás, remény, várakozás mintegy bénítólag nehezedett a keblekre. A jövő ura leendett volna az, aki merészen a helyzetet felhasználja. »De a későn érkező erény csak arra való, hogy belássuk a bűn mélységét« — mondja Lamartine. Nem jött létre párt a pápaság ellen; de nem is volt párt a pápaság mellett. Csak a kormány által Rómába becsempészett és általa dédelgetett néhány száz emberből álló csöcselék volt az, amely az első mámor elmúltá után szerepre vállalkozott. Egy nem sikerült népgyűlés a pápaválasztás előtt, és egy botrányos fiaskóval végződő népgyűlés az után jelezte a kormány loyális, illedelmes felfogását az eseményekkel szemben.

Huszonnégy ágyon volt felállítva szent Péter piacza és a vatikán körül, midőn a bibornokok a konklavéba felvonultak. Ebben nyilvánult a kormánynak bizalma önmaga és hódolata a biboros testület iránt. Ezzel akarta

biztosítani a választás függetlenségét. Midőn az óriási néptömegben az angyalhidon átvonulánk, a borgó vecchiön tul annyira összetorlódtott a tömeg, hogy a kocsit csak lépésben haladhatott. A legtarkább nép, kor, nem és rang szerint volt itt összegyűlekezve. Kíváncsian kandikáltak be a zárt kocsi ablakain s jellemző, hogy a legtöbb tiszteletteljesen kalapot emelt, amint észrevette, hogy a kocsiban bibornok ül. A kuria bibornokai, számra harmincznyolczan, már eleve elhelyezkedtek a vatikánban: a külföldi bibornokok délután négy óra felé indultak a vatikánba. Midőn sokszoros megállapodás után, a tömegben áthatolva, szent Péter terén tul, a vatikán tulsó oldalához érkezénk, egyszerre szembeötlött az őrizetre kirendelt katonaság. E helyről a polgári elem teljesen ki vala zárva. Megérkezvön a Damasus-udvarba, amely maga nemében szokatlan képet mutatott, mert az óriási udvar tele vala szekerekkel, málhákkal, butorokkal, szőnyegekkel, ládákkal, — egy csoportot pillantottam meg, amely élénk beszélgetés és taglajtésék között sokat jelentőleg irányzáfigyelmét a külső téren elhelyezkedett tűzérőség felé. A széles lépcsőkön, csarnokokon és folyosókon még a svájci testőrök állottak, fent a sala régiában a polgári őrség, a legbensőbb termekben a pápai nemes testőrök. Egy óra mulva ezeknek hire-hamva sem volt. Mind levonultak a konklavéhoz nem tartozó helyiségekbe. Bent a konklavéban összesen csak kétszázötvenketten valánk; a bibornokok

Kubik Béla: Bocsánatot kérek, én amit nem hallottam, nem hitelesíthetem. Ezért kérem a felolvasás megismétlését.

Ugron Gábor: A házszabályokhoz kérve szót, igazat ad Kubiknak. Ajánlja, hogy ezután az előadói székről olvassák fel azt.

Kubik Béla: Fenn tartja indítványát. (E közben a szélsőbalról sokan kimennek. Nagy mozgás, zaj balról.)

Elnök: Felteszi a kérdést, elfogadják-e Kubik indítványát?

Kubik Béla: Kéri a Ház megolvastatását, mert úgy látja, hogy nincsenek határozatképes számmal.

Elnök: A jegyzőkönyv hitelesítéséhez szorinte elég 40 képviselő jelenléte. Így fel teheti a kérdést. (Helyeslés jobbról.)

Olay Lajos: Kéri, olvassassák meg a Házról, mert itt határozat hozatalról van szó. Fenn tartja nézetét, hogy a jegyzőkönyvet ismét fel kell olvasni.

Kubik Béla: A házszabályokhoz kér szót. (Nagy zaj jobbról.) A házszabályok 190-ik §-ára hivatkozva kéri a Ház megszámláltatását.

Elnök: Elrendeli.

Gróf Teleky Sándor és Endrey Gyula jegyzők megolvassák a jelenlevőket.

Elnök: Jelenti, hogy 104 képviselő van jelen és így a Ház határozatképes. (Kiáltások jobbról: No hát!) Felteszi a kérdést, elfogadják-e Kubik indítványát. (A kisebbség feláll.) A Ház tehát nem fogadja el. Van-e kifogás a jegyzőkönyv ellen. (Kiáltások jobbról: Nincs!) Akkor a jegyzőkönyv hitelesítettik.

Az irományok előterjesztése után

Elnök: Következik a napirend: a vita folytatása

a miniszterelnök programja

felett.

Bakonyi Samu: Apponyinak tegnapi beszédével óhajt foglalkozni, különösen ama részekkel, melyek szerinte igaztalan vádak tartalmazzanak. Egyet azonban előre bocsájt és ez az, hogy a helyzet — nagy sajnálatára — Apponyi felszólalása dacára éppen nincs tisztázva.

Beöthy Akos: Ez igaz!

Olay Lajos: Sőt még bonyolultabb.

Bakonyi Samu: Másodszor, mert Apponyi éppen arról nem szólt semmit, amit pedig nagyban vártak tőle: a kibontakozás útjainak megvilágítását. (Ugy van! a szélsőbalról.) Ezután rátér ama vádra, amelyet Apponyi az ellenzékre tett: a politikai megbízhatóság kérdésére. Hogy ezt kellőképpen megvilágíthassa, vissza kell térnie ama dol-

gokra, melyek a kabinetalakítás előtt történtek. Khuen-Héderváry gróf a függetlenségi párttal folytatott beszélgetések során kijelentette, hogy mindenben Széll Kálmán programját fogja követni. Ha már most visszaemlékezünk a multra, láthatjuk, hogy Báffy Dezső, az előbbi kormányelnök a gazdasági kérdésekre vonatkozólag — dacára az ellenzék többszöri felszólításának — soha tiszta, egyenes nyilatkozatot nem adott. Részben ezért is kellett neki elbukni. Már most a jelenlegi miniszterelnök éppen így tesz, hozzá akart nyulni a 99. XXX. t.-cz-hez, amidőn pedig ezért kérdőre vonták, éppen úgy tesz, mint Báffy Dezső tett, hogy gazdasági életünkre vonatkozólag egyenes nyílt választ nem ad. Ebből láthatjuk, hogy fennáll az a veszedelem, amely ellen nekünk a harcot folytatni kell. Erről a dologról hallgatott a miniszterelnök. A politikai megbízhatatlanság vádját tehát nem minket illet, sőt e vádat éppen vissza lehetne fordítani, mert meggyőződése, hogy a párt minden egyes tagja — ha azt előre tudja — szóba sem áll a miniszterelnökkel, illetve az akkori bánnal. (Ugy van! a szélsőbalon.) A megállapodást tehát maga a miniszterelnök szegte meg és így azt nekünk is szabad nem állani. (Helyeslés a szélsőbalon.) Apponyi szemrehányást tett önönmagának, amiért nem szólt fel hamarabb. Hát e szemrehányás jogos is lehet. Apponyi azt mondotta, hogy egyrészt azért támogatja a miniszterelnököt, mert követi Széll politikáját. Csodálatos és különös dolog ez. Hát miért nem szólt fel akkor Széll kormányzása alatt és miért nem támogatta közvetlen Széll Kálmán kormányzását. Azt a kijelentést is helytelennek tartja, hogy Apponyi a támogatás megokolására másodsorban hivatkozik a miniszterelnök horvátországi politikájára. A kormány támogatásának ezen okok közül egyik sem állja meg helyét. (Ugy van! a szélsőbalon.) Ezután a nemzetipárt működésére tér át. Egyetlen helyes momentum a volt nemzeti párt követelményeinek a katonai nevelés kérdése volt.

Makkai Zsiga (Bakonyihoz): Samu! Samu! Csak 36-an vannak jelen. Hát ezt a szép beszédet érdemes ilyen kevés embernek elmondani!

Bakonyi Samu: A volt nemzeti párt nem konstruálhatja régebbi katonai programját. (Ugy van! a szélsőbalon.) Apponyi Albert gróft megnyugtja az a körülmény, hogy a tisztvi vizsgát magyar nyelven teszik le az ifjak és hogy a második szolgálati év elengedtetik. Ez gyakorlatilag nincs így. Nap-nap után találkozhatunk olyan esetekkel — mint legutóbb Szegeden is

történt — hogy olyan ifjakat, akik nem tudnak németül, még nem is engedik a tisztvi vizsgára. (Ugy van! a szélsőbalon.) A mi pedig a másikat illeti, hát azokra könnyű okot találni egyszerűen azt mondják, hogy nem egyezik meg azokkal a követelményekkel, a melyeket tőlük megkívánhatnak. Hogy mik ezek a követelmények, arra, úgy látszik szükségtelen rámutatnia, hiszen mindenki tudja, hogy azokban a bizonyos hagyományos szellemben összpontosulnak azok. (Ugy van! a szélsőbalon.) Apponyi Albert gróft öszetlen, kiváló hazafinak tartja, de módszerét nem helyesli. A volt honvédelmi miniszter azt mondotta: Lassan, lassan, lassan. E nyilatkozatnak visszhangja csendült meg Apponyi beszédében, amidőn azt mondja: Lassan — de biztosan. (Tetszés a szélsőbalon.) E módszer nem alkalmazható a mai viszonyokra. Mi csak a törvény végrehajtását követeljük és a lemondásnak politikáját követnénk, ha nem ragadnók meg az alkalmat most arra, hogy a nemzeti jogoknak érvényt teremtsünk. (Nagy tetszés a szélsőbalon.) A közös zászló és czimer eszméje közjogi visszaesést jelentene és az ellen a legvégsőig küzdenének. (Ugy van! a szélsőbalon.)

Egy hang jobbról: Mi sem fogadjuk el.

Bakonyi Samu: Az önálló Magyarországot kifelé elikkasztják és azt hangoztatják, hogy része a monarchiának. (Ugy van! a szélsőbalon.) A katonai bünvádi perrendtartás kétségtelenül örvedetes dolog, ámde azt katonai vívmányként állítani oda, merő lehetetlenség. A judikaturának egy hézaga lett szükségesszerűleg betöltve. Ámde inkább legyenek továbbra is kitéve fiaink a katonai kényszernek, hatalmaskodásnak, inkább ne legyen semmi, mintsem német nyelven történjék az. (Zajos helyeslés a szélsőbalon.) Apponyi hivatkozott arra, hogy ő Felsége a szolgálati nyelvet teljes jóhiszeműséggel, alkotmányosan hagyta meg és hivatkozik arra, hogy ezt azóta minden kormány alkotmányosan ellenjegyezte. Kérdés itt az, megegyezik-e ez a mi közjogunkkal? Ha nem egyezik meg, akkor igenis alkotmányellenes és akkor büntös 67 óta minden egyes kormány. (Ugy van! a szélsőbalon.) Apponyi egy olyan vád ellen védekezik beszéde folyamán, amelyet senki sem emelt ellene: mintha ő nem magyar szempontokból bírálná a helyzetet. Soha senki kétségbe nem vonta az ő hazafiságát. A függetlenségi párt a jogfolytonosság elvén áll és törekvése a nemzeti jogoknak érvényt szerezni. (Ugy van! a szélsőbalon.)

Apponyi Albert gróf azt mondotta, hogy a nemzet oltalmazza meg presztízst a koronával szemben. Ez igen helyes, ámde ezt olyan értelemben tegye, amint Szilágyi magyarázta

hatvanegyen; a konklavisták, valamint azok szolgálói ugyanannyian, és a többi szolgálattevők és cselédek. Midőn Chigi herceg, a konklave marsallja letette az esküt — a szertartás végével elhangzott a parancsszó: »extra omnes!« — február 18-án délután, hat órakor Pecci bibornok kamarás a sala regiából nyíló ajtó, az egyetlen, amelyen át a konklavéba belépni lehetett, beltről, a konklave óre és marsallja Chigi herceg kívülről bezárta — a konklavé megkezdődött.

Amíg kint a politikai világ részben közömbös, a társadalom pedig várakozó állást foglalt el a pápaválasztással szemben s a diplomácia hivatalos közegei csak egyet hangoztattak untalan, hogy békeszerető, szelíd és engesztelékeny pápa választassék, aki európai tekintélyével, mindig fennálló nagyhatalmi befolyásával egy az európai politikai egyensúlyt, mint a kedélyeket nem fogja háborgatni; addig bent a konklavében a véleményeltérések természetes hullámvonalai már az első napon lecsillapodtak. Vélemény több volt, de meggyőződés csak egy. Es bebizonyult most is, hogy a véleményben erő, a meggyőződésben hatalom van, amely legyőzi az erőt. Az első nap délelőttje e tekintetben teljesen átváltoztatta a konklave jellegét. A személy körül váratlan gyorsasággal, feltűnő határozottsággal történt megállapodás, oly annyira, hogy valóban látszék Ferrieri bibornok ama megjegyzése: ez nem lesz electio, hanem inspiráció! A franciaer bibornokok Bilio felé hajoltak, akit egyszer IX.

Pius így mutatott be a párisi érseknek: »Ecco il mio successore!« A spanyolok az előttük igen kedves emlékekben élő, nagy rokonszenves és tiszteletnek örvendő Franchi bibornok körül sorakoztak; ezek és az osztrák, valamint magyar bibornokok már az első napon egyesültek egy harmadik érdekében, akit az olasz bibornokok többsége is IX. Pius utódjává kinevezett.

Azt mondták, — ám szabadon kételkedünk e mondás helyességében, — a pápaválasztás gyors és szerencsés lefolyását jelentékeny mérvben elősegítette a papabíresek csekély száma. Ellenkezőleg; soha nem volt még konklave együtt, amelyben oly nagy számban lettek volna méltók és arravalók a pápai tiarára. IX. Pius életében bizonyos időrend szerint szerepeltek, egy a közbeszédben, mint a Vatikán termeiben a nagy pápa praesumptiv utódai. **Sivius Riario Sforzát**, a nagynevű nápolyi érseket egész élete végeig IX. Pius utódának tartották. Ot követte **Panebianco**, a kiról egy régi jóslat hangoztatta, hogy a hármast tiara örökösé leend. Csak **Antonelli** bibornok halála után jött számításba **Pecci Joákim** bibornok, akinek mint püspöknek, nagy híre volt; pápai életkorral is bírt, mert immár hatvanöt éves volt, tehát nem ígért hosszú pontifikátust, de egész múltja, eddigi szereplése, jelleme, tehetségei, lelki tulajdonai mint egy egészséges, tudós és szent aszkéta jellemének körvonalai teljes biztosítékot nyújtottak arra, hogy egy jogfentartásnak, mint az engesztelékenységek,

ugy a jogos harcznak, mint a békének pápája lesz. Már az első szavazásnál, amely egy formahiba következtében mint próbaszavazás tekintetelt, a biboros testület meggyőződött arról, ki leszen közülük a Szentlélek kiszemeltje.

Amíg a konklavében minden feltűnőbb és jelentékenyebb pártizgalom nélkül, lehetne mondani, a konklavé történetében eddig páratlanul álló, de a helyzethől önként folyó nyugalom- és mérséklettel óráról-órára sietteték a szerencsés végmegoldást, és a biboros testület törekvése, a világalom egyetlen és legősibb trónjára olyan fejedelmet választani, aki a XIX. század kulturájának központja, a nemzetek és népek főpásztorja, a lelkiismeret legfőbb földi bírója, a szentség és jog, az igazság és oltalom legméltóbb képviselője legyen, majdnem egészen egyöntetű vala: addig az európai sajtó, a nemzetközi táviróda, különösen pedig a Stefani-féle táviró-ügynökség nem késett világgá bocsátani a legbadarabb, a legesztelenebb híreket a pápaválasztásra vonatkozólag. Agyafurt, czélzatos hazugságok, légből kapott, szenzacionális állítások eredtek világgá a konklavében létrejött nagy nézeteltérésekről, szenvedélyes pártoskodásról, különösen a konklave legcsöndesebb, legszelidebb tagjáról, **Manning** bibornokról, aki az elégtelenség vezére s mindenképen oda törekszik, hogy ezáltal ne választassék olasz-nemzetiségű a pápai székhely. Szó sem volt mindezekről.

»A közönség éhes, a nemzetközi táviróda dolga gondoskodni, hogy valami falathoz hozzá-

volt. Ha pedig már presztizsről beszélünk, hát vajjon emeli-e a korona presztizsét az, hogy rendeletét nem hajtják végre. (Ugy van! a szélsőbalon.) A kormányelnök programját nem teszi magáévá, hanem határozati javaslatot nyújt be, mely szerint az 1868. t.-cz. végrehajtására vonatkozó intézkedéseket a kormány azonnal fogadatosítsa és erről 30 nap alatt tegyen jelentést. (Hosszas zajos helyeslés, éljenzés és taps a balon és szélsőbalon.) Szűnet.

Ugron Gábor contra Apponyi.

Szűnet után

Ugron Gábor: Ne felejtjük el, hogy a gróf Kluen-Héderváry kabinet bemutatkozásánál vagyunk. Mikor a kabinet belépett a terembe, már látszott rajta a félszagság mert részben régi, részben új volt, olyanforma, mikor a cirikusokban a régi elefántok között bevezetik az újakat, melyek még nincsenek kitanítva a cirikuszi porondra. (Zajos derűtlenség.) A miniszterelnök nyilatkozata olyan volt, hogy azok mellé, közzé, sok elérhető, nem volt határozott, világos. Más tekintetben a politikai programja egyrészt mindig azonos politikai multjával. (Ugy van! a szélsőbalon.) Nem tudja részletesen, miként kormányozott a miniszterelnök Horvátországban, de azt tudja, hogy helyes és jogosult irányba vezetni azt a népet 18 év alatt nem tudta. (Ugy van! a szélsőbalon.) A sajtócenzúra, a gondolat szabadságra rakott bilincsek, az egyesülési szabadság meggátolása ott, amely Magyarországnak egy része — ez nem lehet bizalomnak kuforrása. (Ugy van! a szélsőbalon.)

A magyar nemzet becsülete megköveteli, hogy ott szüntén olyan szabadságban legyenek a népek, mint itt és ne uralkodjon a legszűbb abszolútizmus. Aki csak statáriummal, katonasággal, bürtönnel tud kormányozni, ez nem lehet ajánlólevél, mert sohasem tudhatjuk, hogy Magyarország közszabadsága kellőleg meg lesz-e védelmezve még akkor is, amidőn az csak hajszál-kérdés. Ezért nem viseltetik bizalommal iránta. Vele egy rendszer érkezett. Amde ő elkésett. Neki Bánffy után kellett volna jönni, mikor egy nagyobb zsarnokot egy kisebb zsarnok váltott volna fel, de Széll Kálmán alkotmányos kormányzása után elkésett. (Ugy van! a szélsőbalon.) Más ember kell ide most, olyan ember, aki a nemzeti irányt tudja képviselni. Nem való ide az az ember, akinek rid-g természete nem képes befogadni azt az érzést, amely a harcot előidézi, nincs fogalma arról, minő édes gyümölcsöket terem e harcz, ha sikerre vezet. (Ugy van! a szélsőbalon.)

jusson, a min rágódhatik — mondá nekem monsignore Bressanuti, *Bonaparte* bibornok konklavistája, egy komoly, tudós öreg ur, midőn az első estén a róta keresztül beadott hrlapokat olvastuk.

Egyébiránt a bitoros testület lelkiismeretben, esküvel kötelezi minden tagját, arra adni szavazatát, akit legjobb meggyőződése szerint arra méltónak tart. Minden választó birta meggyőződésének teljes és korlátlan függetlenségét. A konklave nem érintkezhetett a külvilággal csak közönséges, mindennapi dolgokban. Azt, hogy miben és kiben egyezett meg a bitoros testület, senki sem sejtette; az első, ugynevezett próbaválasztásig. A két másik jelölt: Bilio és Franchi bibornokok az első ülés után lemondtak nyert szavazataikról Pecci Joákim bibornok részére. Bilio sorra járta a rá szavazó bibornokokat, számra ötöt, hogy őket Pecci részére megnyerje; Franchi bibornok egyszerűen lemondott a jelöltségről és Bartolini bibornokkal együtt, e három volt az, akiknek önzetlen fáradozásai a második szavazás fényes eredményét biztosították.

Megható vala a jelenet, midőn délután 1 óra felé a sistina-kápolna ajtaja megnyílt s a bibornokok egyenkint kiléptek. Minden arczon bizonyos elégtelenség kinyomata vala észlelhető. A bibornokok a sala-regiában egyes csoportokat képeztek, csöndes, majdnem suttógo beszélgetésbe merülve. Midőn Pecci bibornok Bartolini- és Franchitól kísérve elhaladt kö-

Apponyi beszédére tér át, összemérve vele fegyvert teljes tisztelettel. Tegnap úgy látta Apponyit, mint egy magasba emelkedő fát, telve gyümölcsrel. Amde e gyümölcsök nem érettek, őszre ígéri az érést. Csodálatosan látta és ez egészen új előtte, hogy Apponyi osztályozza a jogokat.

UJDONSAGOK.

* Személyi hírek. *Nátalussy* Kornél királyi tanácsos, tankertületi főigazgató tegnap néhány heti üdülésre kiutazott a Félix-fürdőbe. Távolléte alatt *Novotny* S. Alfonz kath. főgimn. igazgató helyettesíti. — *Szabó* Sándor Marmaros megye alispánja, *Kozma* Sándor Marmaros megye főorvosa és dr. *Pável* Mihály Nagyváradra érkeztek, az itten építés alatt álló megyei elmeógyógyintézet beosztásának tanulmányozása céljából. — *Szépfi* Ö. Ferencz kiváló író, Nagyváradon időzik.

* Elmaradt iskolaszéki ülés. Nagyvárad város új iskolaszékét tegnap délután már másodszer hívták össze alakuló ülésre, azonban ezuttal sem jelentek meg a tagok kellő számmal s így az alakulás elmaradt. Hétfőn, jul. 27-én délután 5 órakor, tekintet nélkül a megjelentek számára, megtörténik az iskolaszék újalakulása.

* Sélley min. tanácsos elutazása. A július 12-iki zavargás ügyében kiküldött *Sélley* Sándor miniszteri tanácsos megváltoztatta előbbi elhatározását s Mező-Telegről, ahol a főispánnál látogatást tett, visszautazott Nagyváradra. Tegnap délelőtt kihallgatott még néhány városi számtisztet s a délutáni gyorsvonattal felutazott Budapestre.

* Leomlott uttest. Vizvezék-utcának a kutház felőli végén levő házakat állandóan veszélyezteteli a deszkákkal feltámasztott uttest, amelyben vízvezetékű fűcső van elhelyezve. Tavaly már egyszer bedőlt ez az utrész, tegnap ismét veszedelmes helyzetben volt a környék. Egyik ház oldalcsőve megrepedt s a víz iszonyu erővel tódult ki, előntötte s bedöntötte az utat. A mérnöki hivatal azonnal intézkedett az ut helyreállítására. A közlekedést *Vizvezeték-utca* alsó részén elzárták. A szőlőkbe a közlekedés a Városligeten keresztül történik. E célra a főmérnök a kutház melletti patakon hidat veretett. Az uttest rendb-hozásával valószínűleg készen lesznek ma, pénteken.

zöttük, valamennyien félreléptek és hódoló tisztelettel utat engedtek. Pecci bibornok magas, szikár alakja kissé megtörtnek látszék. Különben is feltűnően halvány, majdnem fehér arcán lázas izgatottság mutatkozott. Többször megállott; halkán, alig hallhatólag beszélt, utóbb, mintha futni, menekülni látszott volna, közelben álló konklavistáját hívta magához, ahhoz néhány kérdést intézett s azután távozott.

A bibornokok között most fesztelenebb társalgás keletkezett, amely főleg a jellemző alakot nyert a rövid és nagyon is egyszerű ebéd vétele után. Ezt az időt a bibornokok legnagyobb része arra használta föl, hogy egymást fölkeressék és ügyekben kölcsönösen tanácskozzanak. Amit ekkor az egyes czellákban beszéltek, arról csak a végeredmény adhat némi sejtelmet; de amit az első választás után és közvetlenül a másik választás előtt a Damasus-udvar mutatott, az a helyzetnek igen hiú képét nyújtja. Itt láthattuk különböző csoportokban azon bibornokokat, akiket az előzetes megegyezés a pápa személyében és a tántoríthatlan ragaszkodás választottjukhoz, pártját egyesített.

Három-négy csoportban valának ott, élénk beszélgetés között fel s alá járva, meg-meg állva. Randi, Oreglia, Monaco, Borromeo és még néhányan, akikhez utóbb di Pietro csatlakozott, a vér és nemzetiség jellemző hevével formaszert vitában voltak, míg a főbejárathoz közel a három kiváló kuriai bibornok az angol

* A városi adók behajtása. Az ex-lex alatt az adók befizetését nem szorgalmazzák s bizony a szegény emberek nem nagyon igyekeznek, hogy jószántokból fizessenek. Egyes törvényhatóságok a községi adók behajtását azonban az ex-lex alatt is fogadatosították, hogy a községek, illetve városok háztartásának gépezete meg ne álljon. Az adóbevételek nagymértű csökkenése Nagyvárad város pénztáránál is erősen érezhető. A városi tanács tegnap foglalkozott a kérdéssel s arra az álláspontra helyezkedett, hogy az ex-lex csak az állami adókra vonatkozik s a várost megillető községi adókkal nem függ össze. Hogy az állami adókkal együtt hajtják be, ez csak a könnyebb kezelés szempontjából történik. A községi adó fel van véve a költségvetésbe s a miniszter által jóvá lett hagyva. Ha továbbra sem fizetik a községi adót, a város háztartásának egyensulya meg lesz zavarva. Ezen indokok alapján elhatározta a tanács, hogy felhívást intéz az adófizetőkhez a városi adók befizetése végett. Akik a felhívásra sem fizetnek, végrehajtás utján szedik be tőlük a városi adót a késedelmi kamatokkal együtt.

* Hányat ütött az óra? Nemsokára az új városháza tornyán is megtaláljuk erre a kérdésre a feleletet. A városház tornyára ugyanis órát helyeznek el s annak elkészítésével *Mezey* Dezső nagyváradai jönevű toronyórást bízták meg. Hat hét alatt köteles az órát teljesen elkészíteni, 2250 koronáért. Az óraművet villanyerő fogja hajtani.

* A nagyváradai csolnakosok itthon. A merész nagyváradai vízi utasok, mint már a napokban említettük, elérkeztek a vaskapuhoz s itt a Fekete-tengerig tervezett utjukat megszakítják, mert az Al-Ducán a Kossunuvó szélviharok a további utat veszélyessé tennék. A csoloka osok közül *Kazay* Kálmán dr., a hajósok kedélyes szakácsa már tegnap Váradra érkezett s a kalandos vízi utazásról érdekes részleteket beszél. A társaság többi tagjai ma vagy holnap érkeznek Nagyváradra. A hosszú vízi utat minden legkisebb baleset nélkül, friss egészségben tette meg a merész kis társaság.

* Hatósági szemle. Te. napi közleményünkben említett és a vársáncz mentén történt földcsuszamlás-színhelyén tegnap délelőtt *Lausch* alezredes, *Ruscha* kapitány állomás parancs-

Howard, a német Hoheulohe és a francia Falloux társalogtak egymással. Az idegen bibornokok közül egy sem mutatkozott a Damasus-udvarban; valamint nem voltak ott azok, akik a választás gyors és szerencsés lefolyására legtöbb befolyással bírtak, ugymint Bartolini, Franchi, Bilio és Manning. Bilio azalatt, mint később tudva lón, sorra járta ama bibornokokat, akiktől tudta, hogy ő rá szavaznak és iparkodott őket megnyerni Pecci számára. Viszont Pecci bibornok szintén törekedett az ő rá szavazókat erős meggyőződésükben megingatni, hivatkozva némely fogyatkozásaira. De egyik sem tudott eredményre jutni. A szavazókat nem lehetett elhatározásuk megváltoztatására rábírní, sőt Pecci bibornok vonakodása még többeket vonzott köréje.

Midőn délután fél négykor a szertartás-mesterek jelt adtak a következő választási ülésre, a bibornokok megindultak a konklavisták kíséretében a sistina-kápolna felé. A véletlen úgy hozta magával, hogy a sala-ducaléhoz vezető folyosón éppen Pecci bibornokkal találkoztunk, akit tiszteletteljes távolban konklavistája kísért. O Eminenciájára *Simor* János a bibornok hercegprímás *Pecci*hez hajolván, halk beszélgetést kezdett. Két szót tisztán kivettem e beszédből — *papa eris!* Midőn a sistina-kápolna ajtajához értünk, ő Eminenciája felém fordulva, néhány szót intézte hozzám, amelyből mindent megérttem.

(Vége köv.)

nokszági tiszt, **Véber** főhadnagy, a katonai műszaki osztály vezetője, **Krizler** katonai építőmester, Nagyváradi város részéről **Köszeghy** József városi főmérnök és **Veimann** Béla mérnök mint **Ullmann** Béla háztulajdonos szakértője beható szemlét tartottak, melynek során megállapították, hogy vársáncznak a lakóházak felőli partja a 17. számú háztól kezdődően 19 méter hosszúságban 70 cm. vastagságban és 4 és fél méteres magasságban leomlott, magával rántván az udvar talaját képező földrétegeket is. Megállapították ezenkívül, hogy a 11. számú s a Nagyváradi Takarékpénztár tulajdonát képező háznak, a bástyafal felőli udvari része valósággal aláaknázott állapotban van, ugyancsak a 19-es sz. ház is. A hatóság intézkedett, hogy az említett épületek azonnal alátámasztassanak s hogy a lakók kiköltözzenek. A szakértők véleménye szerint a csuszamlás oka az udvarokban meggyülemlett vizek következtében megdagadt föld, mely a régi bástyafalazatot egyszerűen kinyomta és ledöntötte. A vársánc mellett levő összes házak biztonsága veszélyeztetve van, mert további omlás is várható.

* **Eljegyzés.** **Báthy** Zoltán polgári iskolára kárpóztott tanár, a nagyváradi községi iskolaszék jegyzője eljegyezte Tállyán dersi **Boleman** Sárika kisasszonyt, ki hosszabb ideig működött Nagyváradon helyettes tanítóként minőségben.

* **Elfogott lótolvajok.** Az élesdi csendőrség tegnap telefonon értesítette a nagyváradi rendőrséget, hogy a községben két suhancz hat lovat ellopott és azokkal Nagyváradi felé vették útjukat. **Bott** György nyomozó rendőr azonnal kiment a kolozsvári utcái vámhöz s ott csakugyan sikerült útját állani a csendőrök elől menekülő lótolvajoknak, **Demján** Mihály követi suhancznak és **Varga** Ignác ugyanottani cigánylegénynek. Ekkor azonban már csak három lovat vezettek. **Bott** a lótolvajokat a rendőrségre kísérte, hol vallatásuk folyamán azt is megmondták, hogy a hiányzó három lovat Fugyi-Vásárhelyen adták el. Időközben a lótolvajokat üldöző csendőrök is megérkeztek, kik aztán párfogásukba vették a két dezertort.

* **Nagyváradi hadapródok Boszniában.** A nagyváradi honvéd hadapródiskola végzett növendékei az idén is tanulmányutra mennek. Vasárnap reggel indulnak, s az alföldön keresztül Fiuméba, majd hadihajókon Pólába mennek. A hadapródok ugyanazt az utat fogják most is megtenni, amelyet a tavalyi növendékek tettek meg, azzal a különbséggel, hogy az idén Bosznia nevezetesebb vidékeit és erődítéseit is megtekintik. A kis kadétek augusztus első felében érkeznek haza s augusztus hó 18-án, a király születése napján, tisztelegnek meg az ünnepélyes felavatás. Ez alkalommal újból száz új tiszthelyettes szaporodik a honvédség, amennyiben az összes hallgatók, kivétel nélkül, sikeresen állották ki a záróvizsgálatokat.

* **Halálozás.** Részvétellel vettük a következő gyászjelentést:

Ozv. **Mustó** Jánosné szül. **Varga** Zsuzsanna a maga, valamint édesanyja, testvére és az összes rokonok nevében is fájdalomtelt szívvél tudadják a szerető férj és rokonnak, **Mustó** Jánosnak folyó évi július hó 22-én, este 7 órakor, életének 38-ik, boldog házassága 15 évében hosszas szenvedés után történt gyászos elhunytát. A megboldogult drága halott földi maradványai ugyane hó 24-én, d. e. fél 11 órakor fognak a Hidegser-utca 66. sz. gyászházánál a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni és a v. olaszai temetőben örök nyugalomra tétetni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai és ismerősei tisztelettel meghívattak. Nagyváradi, 1903. évi július hó 23-án. Az örök világosság fényeskedjék neki!

* **Kevés a víz.** A vízvezetékekkel bíró városokban már napokkal előbb fenyegette a la-

kosságot a vízhiány. Nagyváradi város pompás vízműve eddig még kibirta az óriási vízfogyasztást. Most azonban olyan magasra emelkedett a város vízzüksége, vagy inkább víz-pazarlása, hogy takarékoskodni kell a vízzel, különben radikális intézkedésre lesz szükség, hogy a vízhiány kellemetlenségeit elkerüljük. A városi tanács is foglalkozott a kérdéssel s erre vonatkozólag a következő hivatalos értesítést adták ki: A városi tanács tegnapi ülésén **Bordé** Ferenc polgármester-helyettes, mint a vízvezetési bizottság elnöke bejelentette, hogy a vízvezeték víztartályában a vízmennyiség apadóban van s így az utcák locsolását a lehető legkisebb mértékre kell szorítani. Erre való tekintettel felhívjuk a közönség figyelmét arra is, hogy a vízvezetési vízzel a lehetőségig takarékosan bánjon, mert ha a vízkészlet mennyisége időközben nem gyarapodik, ugy képtelen lesz a város a vízvezetékét időnként elzárni.

* **Uj gazdasági tudósítók.** A földművelésügyi miniszter **Bartos** Gábor járó-hódosi lakost a szalárdi és **Szűts** Odön hosszú-pályi lakost a derecskei járásra nézve a gazdasági tudósítói tiszttel bizta meg.

* **Épül és szépül a város.** Nagyváradi város agilis főmérnöke: **Köszeghy** József erősen buzgálkodik, hogy a Szent László-hidtól az uszoda alsó végéig húzódó rozoga ferde irányú kőpart helyett, függélyes irányú masszív betonfalat építtessen a város. Ezáltal az utvonal egész hosszban mintegy 6 méterrel szélesebb lenne s nem csak a part lenne teljesen biztosítva, de a szabad forgalom is sokat nyerne. A költség mintegy 70-80 ezer koronára rugna. Ugy látszik, hogy ez a szép terv közeledik a megvalósulás felé. A városi tanács ugyanis komolyan foglalkozott a kérdéssel s a fedezet kijelölése és a módosításokra vonatkozó véleményezés végett kiadta az ügyet a pénzügyi és gazdasági szakbizottságnak. Ugyanezen bizottsághoz tette át hasonló czélból a Fő-utca rendezésének a kérdését a tanács. A Széles-utca parkirozására vonatkozó tervezetet pedig a szépészeti és közlekedési szakbizottságnak adták ki.

* **Munkák a katonák.** Mint említettük, a nagyváradi 37-ik házi gyalogezred ma hajnalban indul el vigan, bandaszóval Arad-Lippa felé, hogy a nagy hadgyakorlaton részt vegyen. A mai nap folyamán Sályig vonulnak katonáink. Most már éppenséggel egyhangú lesz a nyári korzó képe. Hiányozni fognak onnan a fess elegáns katonatisztek majd egy hónapig. De nemcsak a tisztek fognak búsulni, hogy itt kell hagyni egy időre a váradi szépeket, és viszont a szép leányok, hogy nem fogják látni a tiszteket, hanem könny gyűl a szemébe az indulás előtti ima után az alsóbb rangú hadfiaknak is, kik szintén hagynak itt valakit... Gondolhatni, milyen meleg búcsuzkodások folytak tegnap este sok nagyváradi konyhán. Mától kezdve bizonyára sok baja lesz a háziasszonyoknak a cselédekkel. Hol a leves lesz elsősorban, hol a szobaleány tör el egy vázát, mert hja, az esze ott fog járni minden cselédnek Lippa körül. Addig nem is nyugszik egy sem, míg meg nem kapja messze táborozó babájától az első vigasztaló sorokat.

* **Agyu-usztatás a Maroson.** Aradról írják: Nagyszabású katonai gyakorlat folyt le a napokban Maroson. A 7-ik hadtesti tüzérezred Kissentmiklóson állomásozó ütegosztálya ágyúikkal, teljes hadfelszereléssel, átkelési gyakorlatot tartott a Maroson, amely gyakorlat a lehető legjobb sikerrel. Az ágyúk átszállítása a Maroson nem a híd; hanem a vízben usztatva tömlőkkel történt, amelyekből ágyura 9 darabot erőtettek. A tömlők elhelyezési rendszere, amelyekkel Aradon most tettek először kísérletet, **Ratkovics** Félix aradi Hadk-huszár ezredbeli hadnagy találmánya. Az egész tüzérezred osztagi összes ágyúival átkelt Ratko-

vics módszere szerint, kinek ezen találmánya korszakalkoló eseményt jelent a tüzérség történetében. A gyakorlaton folyó hó 25-én megismétlik s a nagy hadgyakorlatok idején a királynak is bemutatják. Aradra a nagyváradi hadosztály tüzérezred **Hummel** alezredes parancsnoksága alatt érkezett meg. A tüzérek utközben gyakorlatoztak s délelőtt 11 órakor érkeztek a városba. A legénységet Gájban szállásolták el, a tisztek a központban és a Fehér-Kereszben vannak megszállva. Kétnapi időzés után tovább mennek a tüzérek a nagygyakorlat színhelye felé.

* **A katonák tulkapásai.** Régi mondás, hogy a huszár maga koplal, ha a körölmények úgy hozzák, de a lovának előteremti az élelmet akár milyen uton. Ilyenformán vannak a mi honvédhuszáraink is. Nem régen a városi mezőn tetten ért három huszárt, amint lopták a város kaszálójáról a fűvet. A felszólításra a huszárok elfutottak, mire a csász vaktöltéssel utánuk lőtt. Ezyet sikerült elfogni, akit be is kísértek a lopott 3 zsák fűvel. A parancsnokság megfenyítette a huszárokat, de egyben átirta a városhoz, hogy torolja meg a császók orvítamadását. Ezenkívül sok más baj is van a katonákkal. A legénységet a dűlőutakra viszik, az utászok összefurkálják a részökre át nem engedett városi legelőt, a tüzérek városi gazdasági területekre vonatják az ágyukat s letipornak mindent; egyes városi földbérlok vetéseit a katonák tönkre teszik. A városi tanács átirta a honvéd állomásparancsnoksághoz és a 19. badosztály tüzérezred parancsnoksághoz, amelyben ezen visszaélések és a polgárok mekárosításának eltiltását kérik. Ha az átiratnak nem lesz meg a kelő fogantaja, a honvédelmi miniszterhez fordul a tanács orvoslásért.

x **Figyelmeztetés.** Saját érdekében cselekszik mindenki, ha a villamos berendezésekről a **Nagyváradi Műszaki Villamos Vállalat** (Nagyváradi takarékpénztár-épület) költészetet kér, mely a **legalaposabban és teljesen díjmentesen** állittatik ki a n. é. közönségnek. Csillárok részletfizetésre is kaphatók.

TANUGY.

A Mi Asszonyunkról nevezett szegény iskolanővérek vezetése alatt álló debreczeni Svetits zárdá elemi-, polgári- és tanítónőképző intézeteinek értesítője az 1902-1903. iskolai évről.

A napokban foglalkozunk a debreczeni kath. főgymnasium értesítőjével. Láttuk belőle, hogy Debreczenben a kath. középoktatásról mily szépen gondoskodtak azok a felek, akik alapították, a kik az új főgymnasiumot létrehozták. Most a Svetits-zárdának hozzánk beküldött évkönyvéből örömmel konstatálhatjuk, hogy a kálvinista Rómában a kath. leánynevelésről is éppen oly kitünően van gondoskodva.

Alapját a kath. leánynevelésnek Debreczenben özv. Svetits Mátyásné vetette meg, a ki tekintélyes vagyonát erre a célra hagyta. Ezt az alapítványt hosszú időn keresztül gyümölcsöztették, míg 1896-ban végre dicsőemlésti püspökünk, dr. Schlauch Lőrincz elérkezettnek látta az időt a nemeslelkű alapítónő szándékának megvalósítására. E végből az alapítványi tőkét a magából 60.000 koronával gyarapította és dr. Wolaska Nándor v. püspök fáradhatatlan közreműködésével létrehozta a mai — alapítójáról eievezett — Svetits-zárdát, melynek vezetését a temesvári Mi-Asszonyunkról nevezett apácákra bizta.

Voitak kislányok, akik megalakulásakor azt mondták, hogy Debreczenben, ahol a protestáns szellem oly erős, egy apácza-intézetnek nem lesz jövője. Ezek az ória bizonyára meggyőződtek csalódásukról! A debreczeni zárdá ma nemcsak az egyházmegyének, de az egész országnak egyik legjobb leánynevelő-intézete, mely teljesen egy sorban áll az Angolszászonok és Orsolyák ilyenmü modern intézeteivel. Mutatja ezt az a körölmény, hogy évről-évre többen keresik fel messze vidékről és különböző vallású szülők gyermekei. Tavaly már többeket el kellett utasítaniok helyszüke miatt.

Ezen a bajon a jövő tanévben némileg úgy akarnak segíteni, hogy a zárda szomszédságában egy privát házat bérelnek ki, hová a továbbképző tanfolyamot kitelepítik.

Az értesítő bevezetésében kegyeletes szavakat szentel Dr. Schlauch Lőrincz bibornok-püspökünk emlékének, a kit jótéteményeiért az intézet »második megalapítójának» nevez. Ezzel kapcsolatban közli az elhunyt maecenás sikerült arcképét.

A zárda mind a négy iskolájába az elmúlt tanévben 561 növendék járt. Ezek közül bennlakó volt 47, bejáró 514. A bennlakók közül alapítványos volt 20, fizetéses 27. Az internátusról közölt tudnivalókból látjuk, hogy az intézet nagy gondot fektet a vallásérkölcös nevelés és tudományos kiképzésen kívül növendékeinek egészségi viszonyaira és kedélyművelésére is, a mi egy zárdánál fontos körülmény!

Az iskolák neme szerint: elemiába járt 138, polgáriába 280, tanítónőképzőbe 77, továbbképző tanfolyamra 19. Az elemiiskola összes osztályaiba leánygyermeken kívül fiúk is jártak. Könyveket lehetne írni ennek helytelen voltáról, de feleslegesnek tartjuk; mert úgy véljük, a zárda igazgatósága maga is belátja, mily sokat levon az ilyen körülmény egy ilyen magas színvonalon álló leánynevelő-intézet értékéből annyival inkább, mert tudunkkal Debreczenben egyetlen iskola sincs, ahol a leányok a fiukkal vegyesen járnának, miért legyen ez éppen a zárdában így?!

Vallás szerint az iskolák növendékei közül róm. kath. volt 342, gör. kath. 11, gör. kel. 1, helv. vall. 60, ág. vall. 17, zsidó 86; vagyis százalékokban kifejezve az összes létszámból katolikus 61, más vallású 29 százalék.

A tantestület Dr. Wolafka Nándor v. püspök, intézeti igazgató és Mária Margit nővér intézeti főnöknő vezetése alatt 24 tagból állott. Ezek közül 16 nővér, a többi világi. Szakmájukra valamennyien képesítettek. Érdekes, hogy a tantestület tagjai között Dr. Wolafka Nándor prépost is nagymérvű elfoglaltsága dacára heti 7 órával szerepel.

A növendékek viselete semmi kívánni valót nem hagy maga után. A vizsgálatot tett 561 tanuló közül dicséretes és példás viseletet tanusított 455.

Ugyanez mondható az előmenetelről is. Fényesebb eredményt képzelni sem tudunk, mint a minőről ez az évkönyv beszél. Az 561 növendék közül kitűnő osztályzatot nyert 164, jelest 126, jót 117, elégségest 58, elbukott 27, ezek is többnyire egy-egy tantárgyból. Százalékokban kifejezve eredményes előmenetelt tanusított az összes létszám 95,3 százaléka, megbukott 4,7 perzentje. Tanítónőképző vizsgálatot tett 18 növendék. Ezek közül kitűnően képesített 9, jelesen 4, jól 4, elégségesen 1. Ez az egy azonban nem a zárda növendéke, hanem magántanuló volt.

Az elmúlt tanévben használt és a jövő tanévre változatlanul hagyott tankönyvjegyzékre vonatkozólag felhívjuk az igazgatóság figyelmét arra, hogy kath. polgáriiskolánk és tanítónőképzőnk számára újabb kitűnő tankönyvek jelentek meg, melyekben egyrészt a modern methodika vívmányai is érvényesítve vannak, másrészt segítségükkel a vallásérkölcös és hazafias nevelés is könnyebben munkálható.

A Svetits-zárda népszerűsítésének két kiváló eszközei voltak ez évben is a nyilvános ünnepségek és a növendékek torna vizsgálatai. Ezek valóságos esemény számba mennek Debreczenben, mert ezek az előadások a közönséges műkedvelői előadásokat messze felülmúlják és úgy tartalom, mint szereplés tekintetében emlékeztetnek a jezsuitakollégiumok irodalmi színvonalon álló színjátékaira. A város egész intelligenciája találkozik egy-egy ilyen ünnepélyen, a kik nem győzik elismerésükkel elhalmozni az intézet derék főnöknőjét, a kit különös finom érzéssel bír ily iskolaünnepélyek rendezésére.

Az intézet könyvtárai és szertárai az elmúlt tanévben tetemesen gyarapodtak.

A tanítóképző és polgári iskola növendékei nképző és segítőkört alkottak. Volt 162 mű-

ködő tagja, akik 20 ülést tarottak. Elfogadlak 44 sikerült értekezést és verset, valamint 33 szavalelet. Rendeztek kilencz nyilvános ünnepélyt, melynek tiszta jövedelmét segélyegyletük alapítójának gyarapítására fordították. Ezzel a múlt iskolai év végén kitett tőke most már az 5.000 K. meghaladja, úgy hogy a jövőtanévben az önképzőkör mellett a segélyegylet is megkezdheti áldásos működését: a szegény tanulóknak tankönyvekkel és tanszerekkel való segélyezését.

A segélyegylet alapítójának gyarapításán kívül a zárda növendékei már ez évben is gyakoroltak jótékonyt. Résztint a maguk körében, résztint a városban 1036 Kt gyűjtöttek, melylyel a szent karácsony alkalmából a debreczeni sz. Vincze-egyesület 151 szegény gyermekét ruházták fel. A ruhákat a zárda nővérei és növendékei magok varrták.

Mindezeket egybevetve láthatjuk, hogy Debreczen kath. leánynevelése jó kezekben van. A Svetits-zárda keze meg fog látszani egész életükön át azon a leánynevelésen, a melyek falai közül kikerülnek. S ha igaz, hogy a katolikus egyházat nem kell féltetni addig, a míg gyermekei keresztény anyák öléből tanulják az Ur imáját, úgy a legszebb reményekkel nézhetünk a kalvinista Rómában a katolicizmus jövője elé.

IRODALOM.

Napoleon. Epen mikor a francziák meghódították Korsikát, 1769-ben, abban az évben született Bonaparte Napoleon mint egy ajaccioi ügyvédnek második fia. 8 éves kora óta a király költségén taníttatták a katonai előkészítő iskolákban. Már akkor kiváló volt a matematikában és bizonyítványa szerint meglehetősen tudja a történelmet és földrajzot, gyöngye a tánczban és zenében. Mikor a párisi tűzériskulát elvégezte, megjegyezték róla, hogy »korsikai nemzetre és jellemre sokra viszi, ha a körülmények kedveznek neki.« Akkoriban Plutarchost olvas és meg akarja írni szülőföldjének történetét. Eközben kitör a forradalom, hazamegy Korsikába és nemsokára mint pártfő lép fel. A vége az lett, hogy kénytelen volt Franciaországba menekülni. Erős jacobinus lesz és ennek köszönheti, hogy Robespierre kegyébe fogadja. Sokszor szegénységbe jut, a csárónak is felajánlja kardját s Törökországba is készül a tűzértséget újjászervezni.

Mikor Párisz lefegyverezte, egy 15 éves fiu jelent meg nála, Beauharnais Eugen, a hős tábornok fia, kérve, hogy atyja kardját hagyják meg nála. A tábornok szívesen bánt vele és megismerkedett anyjával. A szegény idegen katona először jutott divatos körbe és a nálánál jóval idősebb, de szép özvegy rajongó szerelmre gyulasztotta. Josephine szívesen fogadta az udvarlást és nőül ment hozzá. E házassággal a korszaki kalandor a legjobb párisi társaság tagja lett. Ettől fogva gyors volt előmenetele; neje barátja Barrasnak, a kitől a fiatal férj nászajándékul kapta a fővezérséget.

Erről a tüneményes életpályáról szól a Nagy Képes Világtörténet most megjelent 189. füzet.

A 12 kötetes nagy munka szerkesztője Marczali Henrik, egyetemi tanár, ki egyuttal a kötet írója is. Egy-egy gazdagon illusztrált kötet ára diszes félbörkötésben 16 korona; füzetként is kapható 60 fillérjével. Megjelen minden héten egy füzet. Kapható a kiadóknál (Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság Budapest, VIII., Üllői-ut 18. sz.) s minden hazai könyvkereskedés útján, havi részletfizetésre is.

NYILTTÉR.

Legelőnyösebb

bevásárlási forrás

szabott árak mellett

Utazó czikkek, batiszt ingek,

könnyű nyári

KALAPOK

uri, női, gyermek és sport czipőkben.

Folytonos ujdonságok

nyakkendőkben.

LEIPNIK MIHÁLY,

uridivat és diszműruházában

Bémer-tér Bazár-bérház

Telefon 362.

338.

REGÉNY CSARNOK.

Sorsjáték.

Regény.

Írta: Stella (Szöke Berta.)

39.

Mindazonáltal óvatosabb lett, a képet csak este vette elő, amidőn t. i. már nem kellett félnie meglepetéstől.

Anyja azon estén, mikor Márta szobájába vonult, így szólt férjének:

— Látod, látod, bekövetkezett, amitől félttem, az a leány szerelmes Láposiba.

— Csak nem — kérdé a férj, nem minden ijedtség nélkül — honnan sejtet?

— Ma délután bemegegyek a szobájába, hova minden ebéd után elzárkózik a könyveivel, hát mit látok, szekrénye előtt ül, körülötte egész halmaz teleirt papirok szerteszét, a kezében az arckép s szemei ábrándosan függészvék a semmiségbe. Megmondtam ugy-e, hogy tiltsuk el a levelezést, most itt van.

— Ez még nem bizonyít semmit, ábrándozik ő az arckép nélkül is, mindezek dacára elvégzi kötelességét és végre is, ha ez természetben van, mit tegyen. Azt a természetet nem lehet levetkezni, mint egy ruhát. Különböben nincs bebizonyítva, hogy az ellenkező természetek szerencsésebbek s elégedettebbek nála.

A nő megjegyzés nélkül hagyta e szavakat, nem akart most vitatkozni.

— Ha láttad volna zavarát, melylyel a képet elrejteti igyekezett, te is az én véleményemen lennél.

— És szóltál neki valamit? — kérdé a férfi és hangjában aggodalom volt kifejezve.

— Nem, úgy tettem, mintha észre sem vettem volna.

— Köszönöm Emma, igazán örülök — mondá megkönnyebbülten — hogy végre beláttad szavaim igazságát. Az ilyen dolgot nem szabad feszegetni, egy kis tapintat, egy kis elnézés többet használ itt a szigornál. És ha szerelmes lenne is? — folytatta hűvel — Láposi nem áll oly magasan a mi lányunk fölött. Ő minden időben megérdemel olyan férfit, mint . . .

— Jó, jó, csak ábrándozzál — szakítá félbe az asszony — csak egyszer aztán teljestilnének is már azok az álmok!

— No, de aludjunk — tette hozzá — reggel korán kell fölkelnem, nagy mosás lesz.

— Oh te prózai teremtés — jegyezte meg

a férfi, midőn jó éjt kívánt neki — a legszebb, a legkedvesebb álmok köréből lerántja az embert a nagymosáshoz.

A várva várt válasz megérkezett és így hangzott: »Ha emlékezetem nem hagyott cserben, a karikatura igen sikerült, azonnal ráismertem Oare. Ugy látszik, nem sokat változott három év óta, ha ugyan helyesen következtethetek a karikatura eredetijére. Igen szellemes a kommentár is. Kegyed rajzolta? Ha igen, gratulálók! Tudja-e, hogy kegyedben valóságos művészlélek lakik. A tolla igen jó, az írás terén alighanem sikereket aratna, sőt a rajzoláshoz is van tehetsége, szerény véleményem szerint. Nem gondolt még soha arra, hogy valamelyik tehetségét érvényesítse? Kár volna paragon hagyni.«

Márta végtelen boldognak érzi magát, midőn kis szobája magányában újra és újra átolvasta a sorokat. Tehát mégis igaz és nem csupán hű álom az! Van tehetsége! Láposi már másodszor írja ezt neki. Es ő nem szokott udvarias formákat mondani, sőt gyakran a gorombaságig őszinte. Ha csakugyan úgy volna, amint mondja! De a nagy örömet nagy levertség váltotta fel hamarosan, még pedig: »Ervényesítem teheségemet« ajánló tanácsot adni könnyű... de hogyan? mit irjak? mikor egyetlen önálló eszmével nem bírok — töprengt. Még, ha alkalmam volna ellesni egyet-mást az életből... a mi életünk bizony nem szolgálthat tárgyat valamely munkához.

Sokáig ült így gondolataiba merülve a nyitott levéllel kezében. Estefelé járt az idő, apjának nemsokára itthon kellett lennie, nem akarta, hogy ismét rajtakapják, eltette a levelet a többi közé. Amint itt kerésgélt, szemébe tünt a szekrényfiókban sorba rakott levelek között a szepesvölgyi postabélyeg. Itt talán lesz mit megfigyelni, mit leírni — gondolta, miközben a konyhába ment a vacsorát készíteni.

Körülbelül három héttel a történetek után, egy igen kellemes, a szokottnál jóval hűvösebb délután vendégük érkezett Vajdáéknak a Márta anyai nagybátyja személyében, ki alig másfél órányira lakott Kaposztól. Hajdan a régi jó időkben, minden évben töltött pár napot e kedves rokonnál Márta, nagyon szerette a jóvalis öreg urat, kinek Szépvárdon mint a gazdasága volt, valamint a kissé pedáns, de jószívű Erzsébet néni, a Kerekes József hű hitvestársát.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK

Pápaválasztás előtt.

Róma, július 23. (Saj. tud. táv.) Oreglia biboros pártja nő s leg-több kilátása neki lehet a pápai székre. Tapintatos fellépése nagy rokonszenvet keltett, Rampolla biborost pedig kibékülésével lefegyverezte.

Róma, július 23. (Saj. tud. távir.) Oreglia biboros állítólag úgy nyilatkozott, hogy a szent kollegium remélhetően rövid idő alatt megválasztja az új pápát, amit óhajtaná is, mert az interregnum terhei súlyosan nehezédnek öreg vállaira. Ebből azt következtetik, hogy Oreglia nem óhajtaná a pápai tiarát.

A képviselőházból.

Budapest, július 23. (Saj. tud. távir.) Ugron folytatva beszédét kifejti, hogy a magyar tisztek áthelyezését a magyar ezredekhez már 1891-ben követelte, de az hiábavaló volt, mert a mely kuvasz úgy védelmezné a gazdáját, mint a nemzet érdekét a szabadelvűpárt a delegációban, megérdemelné, hogy agyonverjék. (Taps a baloldalon.) Kérde, hogy emelie a nemzet presztizsát, ha a törvénytelen-ségek előtt meghajlik.

Ma még olyan a magyar nemzet, mint a feltételeken szabadon bocsátott rab, a kit ha rosszul viseli magát, a hadsereggel visszahajtkák a börtönbe. Nem fogadja el a miniszterelnök programját.

A Rákóczy-kiállítás megnyitása.

Kassa, jul. 23. (Saj. tud. távir.) A kassai Rákóczy-kiállításra Apponyi Albert gróf vezetésével számos képviselő Kassára utazik.

Ki lesz az új közös pénzügy-miniszter?

Budapest, július 23. (Saj. tud. táv.) A bécsi Vaterland írja, hogy legnagyobb valószínűséggel Kállay utóda Br. Burián István etthéni követ lesz, a kit tegnap Ischlben szűk körű családi ebéden fogadott a király.

Elhunyt generális.

Bécs, július 23. (Saját tud. távir.) A lapok jelentése szerint gróf Waldstein József szolgálaton kívül lévő altábornagy, az urakházának örökös tagja, Trebitschen elhunyt.

A szultán egészséges.

Konstantinápoly, július 23. (Saját tud. táv.) Török hivatalos forrásból egy berlini lap jelentésével szemben megállapítják, hogy a szultán jó egészségnek örvend.

Öngyilkos urinó.

Eszék, július 23. (Saját tud. táv.) Mak Gizella szatmári születésű, illoki telekkönyvi mérnök neje és két gyermek anyja egy helybeli kertben ismeretlen okból öngyilkosságot követett el.

Amerikaiak és németek.

Berlin, július 23. A National-Zeitung írja: Az amerikai »pénzrendszer-bizottság« tiszteletére rendezett fogadási estén egy német, mint amerikai részről kifejezést adtak a két nemzet között lévő jó viszony szükségességének. Hanna, az amerikai bizottság és Creel, a mexikói bizottság vezetője kijelentették, hogy indítványukat sehol sem fogadták jobb indulattal, mint Németországban. (M. T. I.)

KÖZGAZDASÁG.

Értéktőzsde

Budapest, július 23.	
Osztrák hitel	688.50
Magyar hitel	749.50
Allamvasut	694.-
Rimamurányi	488.-
Magyar jelzálog	535.25
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

Budapest, július 23.	
Buza októberre	7.86
Buza áprilisra	7.88
Tengeri	6.26
Rozs okt.	6.80
Zab ápr.	5.90
Káposzta, repce, aug.	11.90

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1903. július 23-án.	
Magyar aranyjárdék 4/100	120.45
Magyar koronajárdék	91.25

Magyar vasuti kölcson aranyban 4 1/2 %	—
Magyarvasuti kölcson ezüstben 2 1/2 %	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4 %	98.75
Italmérsi jog megváltási kötvény	—
Horváth szlavonföldtehermentési kötvény	99.25
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcson	198.-
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcson	156.50
Osztrák járadék papirban	100.20
Osztrák járadék papirban	100.50
Osztrák járadék aranyban	121.-
Osztrák korona járadék	100.75
Osztrák államsorsjegyek	154.75
Osztrák magyar bank részvény	15.90
Magyar hitelbankrészvény	784.-
Osztrák hitelintézet részvény	665.-
Páti vista	95.20
29 frankos arany (Napoleon'dor)	19.05
Németbirodalmi márka	117.35
Londoni vista	289.20
20 márkás arany	28.47

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Hazai ipar!

Butor

Modern lakásberendezések, valamint egyes butordarabok gyári árban

REISZ és PORJESZ

butorgyárosoknál, 296

Nagyvárad, Zöldfa-utca elején.

812

A

„Nagyváradai hitelbank részvénytársaság“
működését Kossuth Lajos-utca 10.
sz. a. megkezdte.

Üzletköre:

Betétek kamatozás végetti elfogadására könyvecskékre és folyó számlára, mely előbbi után 5% kamatot fizet, adó levonás nélkül.

Váltók leszámítása.

Előlegek értékpapírokra és áru-készletre.

Jelzálogkölcson nyújtása házakra és földekre.

Értékpapírok vétele és eladása.

Szelvények és kisorsolt értékpapírok beváltása.

Hivatalos órák: d. e. 9—12-ig, d. u. 3—5-ig.

Az Igazgatóság.

A fürdő- és nyaralási idény alkalmából a t. közönség figyelmét felhívjuk

tűz és betörés mentes letéti pénztárunkra,

melyben külön-külön álló és közvetlenül zárható fiókok állanak előnyös feltételek mellett a bérelni kívánók rendelkezésére.

Nagyvárad Takarékpénztár,
részvénytársaság.

339

Szabó és Hajnal

fűszer-, csemege-, bor- és déligyümölcs-üzletében

NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA,
a Széchenyi szállodával szemben.

Szíves tudomására hozzuk igen tisztelt vevőnknek, hogy üzletünket a mai kor igényei szerint átalakítottuk s azt elsőrendű, legjobb minőségű árukkal gazdagon berendeztük, úgy hogy a legnagyobb igényeket is kitudjuk elégíteni. — Nagy raktárt tartunk mindennemű

sajtneműekben,

Prágai sódar, szalámi stb.

naponta friss **TEA-VAJ** 1 kilo 1 fnt 20 kr. **Elsőrendű fűszer-árak.** **Háztartási Cuba kávé** 1 kilo 1 fnt 10 kr. **Gőzmalmi Hsztek** napi áron.

Világhírű

Előpataki gyógy- és borviz.

Egy liter 10 kr.

Kérjük t. vevőinket napi vagy heti szükségletüket feladni, a mit kihordó kocsinkkal díjtalanul hazaküldünk.

Vidéki rendeléseknél csomagolást nem számítunk s díjtalanul küldjük az itteni állomáshoz.

Számos megrendelést kérve, maradunk

kiváló tisztelettel

SZABÓ ÉS HAJNAL.

Körösügyi saját termései asztali borok, literje: 30, 36 és 40 kr., adó nélkül 8 krral olcsóbb.

Naponta mindennemű friss gyümölcsök kicsinyben és 5 kilós postakosarakban.

Egy-két középiskolát
végzett fiú

tanulóul

felvétetik

a **Szent László-nyomdába**n

A várad-velencei volt Weinberger-féle gyárhelyiségben

2 magtár

azonnal bérebevehető.

Értekezhetni lehet a Nagyváradi Takarékpénztárnál.

307.

Fontos az érdekelteknek tudni,
hogy míg egyéb fajta keserűvizekből egy egész pohárral szükségeltetik,
addig hathatós már fél pohár

IGMÁNDI

KESERŰ-VIZ.

Mint kitűnő étvágyat hozó természetes gyomortisztító és hashajtó. Amellett könnyen bevehető, mert ize nem émelygős, sós hanem kellemes keserű.

Kapható mindenütt, úgy a forrástulajdonos:

SCHMIDTHAUER LAJOS gyógyszerésznél **KOMÁROMBAN**

Minőségileg kérelik össze nem téveszteni más olcsóbb fajta keserűvizekkel s beszerzésnél határozottan **SCHMIDTHAUER-féle** Igmándi viz kérendő.

Kapható helyben minden gyógyszertár és fűszerkereskedésben. ²⁸⁸

— *Export Amerika és Angolországba.* —

Telefon 418.

Kerületi képviselő: **Biró József.**

Telefon 418.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apáczá-utca 3. szám.

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfek, számlák, falragaszok,

báli meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naptárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek,

gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok
raktára.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban.